

(Problémy předškolní pedagogiky, 1973; Kapitoly z předškolní pedagogiky, 1980; Předškolní výchova, 1984, atd.).

Třetím vědeckovýzkumným okruhem, kterým se intenzivně a úspěšně zabývá, je speciální pedagogika, zvláště oblast somatopedická. K této činnosti ji přivedla již v šedesátých letech účast ve státním plánu Výzkumného ústavu traumatologického v Brně. Tyto výzkumy byly zaměřeny především na dospělé pacienty s těžkými porázovými stavy. Právě tyto zkušenosti dále obohacované výzkumy i stážemi v různých typech speciálně výchovných zařízení jí umožnily vidět obor speciální pedagogiky v moderní celoživotní dimenzi. Rovněž v této oblasti publikovala větší počet studií i prací syntetické povahy (Úvod do speciální pedagogiky, 1973; Základy speciální pedagogiky I a II, 1981–1983; Problémy speciální pedagogiky, 1984).

Celkem dosud uveřejnila šest knižních publikací, sedmdesát tři původních studií, osm skript a řadu recenzí, bibliografií a překladů. Závěry své vědecké práce prezentovala na četných domácích i zahraničních konferencích, sympóziích a kongresech. V letech 1970–1975 se podílela na státním plánu výzkumu zaměřeném na výchovu a vzdělávání defektních dospělých jedinců, v letech 1976–1980 dále pokračovala v těchto výzkumech a připravila z nich významné knižní i časopisecké výstupy i syntetické práce systémové povahy. V letech 1981–1985 rozšířila svůj zájem na problematiku vědecké a světonázorové výchovy na vysokých školách a přinesla i zde významné výsledky, zvláště o vztahu vědeckého rozvoje studentů a formování jejich světového názoru. Svou metodologickou erudicí přispěla k úspěšnému řešení resortního úkolu o složkách komunické výchovy na vysoké škole. Své výsledky z uplynulých let aplikovala také do praxe a uplatnila je v učebních textech pro mateřské školy i pro střední pedagogické školy.

Rozsáhla a hluboce angažovaná je i její činnost politická a veřejná. Je členkou KSČ od roku 1948 a od té doby pracovala v četných významných politických funkcích, zvláště jako členka celozávodního výboru KSČ na filozofické fakultě UJEP. Významná je i její činnost organizátorská a lektorská v Domě politické výchovy MěV KSČ v Brně, kde je po léta členkou vedení lektorské skupiny filozofie. Od roku 1970 je předsedkyní Českého národního sdružení československého výboru Světové organizace pro předškolní výchovu OMEP. V této funkci organizovala v ČSSR několik celostátních konferencí a pravidelně reprezentuje České národní sdružení OMEP v zahraničí. Po léta se podílí na činnosti kolégia pedagogiky a psychologie ČSAV jako členka pedagogické komise. Je rovněž členkou předmětové rady ministerstva školství pro učitelství na mateřských školách a od roku 1976 pracuje jako členka poradního sboru Evropského informačního střediska pro vysokoškolské vzdělání předškolních pracovníků při Univerzitě Karlově.

Do další etapy svého života vstupuje prof. Monatová v plné tvůrčí svěžesti a s bohatým pracovním programem. Stojí před ní otevřené problémy inovace a aktualizace rozumové výchovy dětí a mládeže v podmínkách vědeckotechnické revoluce v rozvinuté socialistické společnosti, věnuje zvýšenou pozornost systému složek komunické výchovy a jeho realizace ve škole i v mimoškolních podmínkách a její pozornosti neunikají ani aktuální problémy speciální výchovy mládeže i dospělých. Přejeme jí, aby v pohodě a v družném kolektivu spolupracovníků mohla nadále rozvíjet svou vědeckovýzkumnou činnost a dále významně obohacovat naši pedagogickou teorii i praxi.

Vladimír Jůva

K NEDOŽITÝM PĚTAŠEDESÁTINÁM ČESTMÍRA LIŠKAŘE

Není tomu tak dávno, co jsme na katedře pedagogiky slavili 60. narozeniny PhDr. Čestmíra Liškaře, CSC., a letos 25. listopadu bychom vzpomněli jeho pětádesátin. Bohužel, tohoto data se již dr. Liškař nedožil. Zemřel 2. května 1985. Avšak jeho činnost pedagogická, a to jak praktická, tak i teoretická, zůstala zde s námi a bude sloužit jako příklad poctivé práce i do budoucna.

Vzpomeňme alespoň v malém přehledu, k čemu směřovalo jeho úsilí po dobu dvacetiletého působení na fakultě a v čem spočívají jeho zásluhy.

Dr. Liškař přišel na filozofickou fakultu UJEP na jaře v roce 1964 již jako vyzrálý pedagog. Jeho předcházející různorodá studia a bohatá učitelská praxe (působil jako učitel jazyka anglického, francouzského, německého, italského a ruského na různých typech škol, v letech 1961–1963 učil na vysoké škole dopravní v Žilině na katedře jazyků, zúčastňoval se jako tlumočnick různých mezinárodních sjezdů) ho vyzbrojily a přímo předurčily k tomu, že se zabýval řešením lingvistické a srovnávací pedagogiky v širokém kontextu obecné pedagogiky a didaktiky. Byly to zejména jeho bohaté jazykové znalosti a dovednosti, které vedly k tomu, že byl pověřen vybudováním jazykové laboratoře, jež sloužila všem jazykovým katedrám ke zkvalitnění a zefektivnění jejich výuky. Na pomoc jazykové praxi vypracoval několik učebních textů, které přinášely pro tuto oblast nejnovější pedagogické poznatky (Funkce jazykové laboratoře v moderním jazykovém vyučování – 1982, Programované učení – 1974). Jazyková problematika zůstala jeho trvalým zájmem. Proto také přednášel na katedře anglistiky a amerikanistiky didaktiku anglického jazyka a připravil pro posluchače skriptum Vývoj metod vyučování cizím jazykům – 1970 a Cíl, obsah a metody vyučování cizím jazykům – 1974. Poslední text pak byl přepracován, doplněn a vydán ve fakultních spisech. Kromě toho Čestmír Liškař přednášel a vedl semináře na odborném studiu pedagogiky, na společném základe a ve studiu dálkovém i postgraduálním. V rámci jeho specializace byla vypracována řada diplomových prací, jež dosahovaly vysoké odborné úrovně. Se svými posluchači byl v neustálém kontaktu, nezištně a přátelsky jim pomáhal a předával jim své odborné zkušenosti. Měl k tomu příležitost nejen při výuce, ale zejména jako vedoucí učitel skupiny a jako patron kolejí. Pro své odborné i lidské kvality byl posluchači ctěn a vážen, pro tyto kvality byl také docenován svými spolupracovníky.

Uvedli jsme již, že zájem dr. Liškaře se obracel také ke srovnávací pedagogice. V této oblasti vydával jednotlivé studie, které pak vyústily v práce syntetické povahy (např.: Francouzské školství – 1972, Socialistické školství – 1980). Tyto práce posloužily jako výchozí materiál pro celostátní učebnici, vydanou v roce 1982 ve spolupráci s profesorem Jůvou (Úvod do srovnávací pedagogiky). Čestmír Liškař usilovně pracoval nejen v úzkém rámci fakulty, ale rovněž aktivně působil na veřejnosti. Měl rozsáhlou přednáškovou činnost pro KPÚ, Klub moderních filologů při ČSAV, pro Vojenskou akademii AZ, spolupracoval s pedagogickými pracovišti v Brně, v Praze a v Bratislavě, a tak se podílel na vytváření dobrého jména naší katedry.

Osobnostní profil Čestmíra Liškaře ukazuje, že jeho působení na fakultě bylo obdobím, v němž se věnoval spoluvytváření optimálních pracovních podmínek nejen na katedře, ale také na vytváření těchto podmínek pro studenty. Jeho odchodem katedra ztratila nejen kvalitního spolupracovníka, ale také dobrého člověka, na kterého zůstane trvalá vzpomínka v myslích žáků, spolupracovníků a přátel.

Zdenka Veselá

Vladimír Jůva: Mimoškolná výchova dospělých. Bratislava 1984, 240 stran.

V době, která je typická nebyvalým růstem úlohy člověka ve všech sférách společenské činnosti, zákonitě se revolučně mění i systém přípravy tohoto člověka pro mnohé závažné úlohy profesní, občanské, kulturní i individuálně zájmové. Výchova nabývá na své důkladnosti, hloubce, všestrannosti, vědeckosti a polytechničnosti. V neposlední řadě se koncipuje jako aktivita, která provádí a musí provázet každého člověka soustavně, celoživotně. Jsme svědky toho, že školní vzdělávání společně s podnikovou výchovou zasahují daleko do života lidí. Navíc se pro vážné výchovné vzdělávací úkoly využívá i volný čas. V jeho rámci se koncipuje nová, moderní forma – mimoškolní vzdělávání dospělých.

Tato forma dnes prokazuje stále více svou životaschopnost a účelnost. Je tudíž podporována ve všech směrech: v koncepčně organizačním, pedagogicko-oborném i materiálně institucionálním. Je předmětem intenzivního zkoumání a teoretického modelování. Vedle jiných pohledů potřebnou pedagogickou charakteristiku přináší monografie prof. PhDr. Vladimíra Jůvy, DrSc., s názvem „Mimoškolná výchova do-